

gerne vilde have viist det. Men dersom det Lovforslag, der nu foreligger her, skal gennemføres, vil det med uafviselig Nødvendighed kræve dygtige Kræfter til at agte paa, hvorledes hver enkelt Bestemmelse — og det vil blive Hovedbestemmelserne, der her er Tale om — i de enkelte Tilfælde, i de enkelte Sogne, under de givne Omstændigheder paa rette Maade maa gennemføres. Lad mig minde om, at der i det andet Afsnit af Lovforslaget er to Paragrafer, der sætte Maalet med Hensyn til Skolens Deling og Undervisningstiden. Efter at Lovforslaget har været omarbejdet paa forskjellig Maade, er jeg standset derved, at opstille det som et Maal, hvortil der skulde stræbes: Staarige Klasser med daglig Heldags-Undervisning. Jeg erkjender, og Alle erkjende, at det er saa Stæder, hvor dette kan gennemføres; det er ikke engang i alle Kjøbstæder, at det kan gennemføres; der kan være nogle af de større Landkommuner, hvor det kan ske, men paa de allerfleste Stæder kan det ikke ske. Det er imidlertid et Maal, der er saa stort og betydningsfuldt for vort Skolevesen, at Diet stadig maa være hestet derpaa for at undersøge, hvorvidt det i alle enkelte Tilfælde kan lade sig gjøre, og hvis det er muligt, saa at nærme sig det. Det maa være Skoleinspektørernes Sag. Skoleinspektørerne skulle selvfølgelig være skolekyndige Mænd og ledes af Over-skoleinspektøren, der selvfølgelig ogsaa skal være en Skolemand, og jeg ventner mig store Resultater af et saadant ordnet Tilsyn, der ikke skal blive en „Landplage“, men skal være en kjerlig Veiledning for alle Lærere, Forældre og Kommuner ved deres Gjerning (Derntsen: Det har man ingen Garanti for!) Det ærede Medlem siger, at det har man ingen Garanti for; maa jeg spørge: Hvad Slags Garanti det ærede Medlem tænker sig, at det er muligt at give for Saadant? Det er jo aldeles umuligt.

Man har fra flere Sider henledet Opmærksomheden paa de nye Bestemmelser, der findes i §§ 30 og 31 med Hensyn til Lærernes Afsted. Nogle have villet givet Forældrene Indsigelse paa Afsteden, Andre have klaget over, at man her gaar Lærerne for nær, giver Ministeriet Ret til at afstedige Læreren, medens det burde være Domstolens Sag. Det blev allerede bemærket igaar, at det er en Feiltagelse. Selvfølgelig kan enhver Embedsmand afstediges til enhver Tid, det er en Selvfølge; han har ikke noget Brev paa at blive siddende i Embedet længer, end hans Forfatte ville det. Men Spørgsmaalet dreier sig derimod om, hvorvidt Afsteden skal foregaa med Pension i alle Tilfælde eller uden Pension i enkelte Tilfælde. Jeg har allerede ved Sagens tidligere Behandling mindet om, at disse to Paragrafer ere indsatte under Landsthingets Behandling, og jeg skal strax komme til at forklare, hvad det er, der har bragt Landsthinget til at sætte

den ind og senere mig til at beholde dem og slutte mig til den. Lad os nu se, hvilken den Lovgivning er, vi have. Efter Skoleanordningen for Kjøbstæderne af 1814 § 39 kan en Lærer straffes med Trettesættelse, Mulkt eller Afstættelse; saaledes staar der i § 39, og ganske lignende Udtryk findes i Skoleanordningen for Landet § 32. I Bilag B til Anordningen for Landet, § 3, gives udførlige Regler i den Henseende. Der siges nemlig, at Skolekommissionen kan give Læreren en Advarsel eller Trettesættelse, og distere ham en Mulkt paa 1—2 Rigsdaler. Amts-skoleinspektøren kan, hvis Læreren ikke derefter retter sin Gjerning, distere ham en Bøde paa indtil 10 Rigsdaler og — om det anses fornødent — tilfale Læreren paa sit Embede, og fra det Embede bliver han saa imidlertid at suspendere. Det er altsaa den nu gjældende Regel, at naar en Lærer har givet Anledning til en bestemt Antæ, og man anser det for heldigt derefter at fjerne ham fra sit Embede og antager, at han vil kunne dømmes fra sit Embede, saa at han altsaa ikke faar nogen Pension, saa skal han suspenderes fra Embedet, Sag anlægges imod ham, og denne Sags Udfald afventes. Det er Erkjendelsen af de store Ulemper, som ere forbundne hermed, der har bragt Landsthinget til at indfætte disse to Paragrafer, hvortil jeg senere har sluttet mig; thi naar en Lærer suspenderes og en anden antages i hans Sted, saa kommer Skolen derved for en lang Tid i en høist usikker og i mange Tilfælde høist mislig Stilling, selv bortset fra det Tilfælde, at den nye Lærer jo i Regelen maa bo hos den suspenderede Lærer, og der da ofte udviller sig et beklageligt Forhold imellem dem. At dette nu kommer til at gaa ud over Børnene, som ingen Skyld have deri, har man anset for at være en saa stor Mislighed, at det var ønskeligt at faae en ny Bestemmelse, hvorefter man kunde afstedige en Lærer, selv om det skulde være uden Pension, naar Omstændighederne vare saadanne, at de tilskyndede det. Jeg tror, at det skal indrømmes, at de Garantier, som her ere givne, ved den Enstemmighed, som er forudsat som Betingelse for, at Afsted uden Pension kan foregaa, ere saa store og saa betydningsfulde, at der i Virkeligheden er fuld Sikkerhed for, at der ikke vil ske Lærerne nogen Uret. Jeg vil bede Enhver at gennemlese dette med Opmærksomhed, og jeg tror da, at han vil komme til det samme Resultat.

En anden Indsigelse, som er reist imod Lovforslaget, angaar de enorme Udgifter, som det vil kræve. Der var to ærede Medlemmer, som igaar gjorde Regnskab over disse Udgifter. En af dem maa have regnet feil, thi deres Beregninger stemme ikke ganske overens. (Udbrydelse). Jeg skal strax forklare dette nærmere. Jeg veed ikke, om de ærede Medlemmer senere angave Kilden til disse Beregninger? I saa Fald maa jeg have overhørt det, men jeg antager, at Kilden til